

Антонова О. Є. Особливості підготовки креативного фахівця: досвід закладів вищої освіти України // Проблеми освіти: зб. наук. праць / ІДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». – Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. – Вип. 91. – С. 11-15.

УДК 378.125:371.13

О. Є. Антонова,
доктор педагогічних наук, професор,
(Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир)
olena.antonova2015@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3240-6297

Особливості підготовки креативного фахівця: досвід закладів вищої освіти України

У статті представлено результати вивчення досвіду закладів вищої освіти України, накопичений ними щодо організації навчання і виховання обдарованих студентів. Зроблено висновок, що ефективність професійної підготовки креативного фахівця суттєво залежить від організаційних форм та методів навчальної роботи і вимагає належної змістової наповненості занять, зорієнтованої на новизну інформації та різноманітні види пошукової аналітичної, розвивальної, творчої діяльності.

Ключові слова: обдаровані студенти; форми, методи, засоби, стратегії навчання обдарованих студентів.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Одним із пріоритетних напрямів реформування вищої освіти в Україні є гуманізація освітньої діяльності, спрямування освітнього процесу на формування креативного майбутнього фахівця. Перед сучасною вищою школою постало завдання максимального розкриття і розвитку потенціалу кожної особистості, формування молодого людини як суб'єкта соціального та професійного життя, підготовки її до самовдосконалення, самовизначення та самореалізації.

Особливого значення ці положення набувають для підготовки майбутнього педагога, адже ще В.О. Сухомлинський підкреслював, що тільки творчий учитель здатен запалити в учнях жагу пізнання. Діяльність вчителя, яка вже за своєю суттю є творчою, значною мірою визначається різноманітністю, складністю і делікатністю її предмета – людської особистості, що формується. Неповторними є діти, умови, особистість самого вчителя, а тому будь-яке педагогічне рішення зумовлюється цими завжди нестандартними факторами. А це в свою чергу неодмінно передбачає творчий підхід, тому кожному педагогові необхідно розвивати креативність, яка є головним показником його професійної компетентності.

В Україні із двох можливих напрямів вирішення проблеми забезпечення господарства обдарованими спеціалістами обрано шлях самостійної підготовки талановитої молоді у межах національної системи освіти на основі розробки та реалізації загальнодержавних, регіональних, місцевих, шкільних та індивідуальних програм. Ось чому великого значення набуває науково-педагогічне розв'язання проблеми виявлення та розвитку творчих здібностей талановитої молоді.

У даній статті маємо **на меті** викласти та проаналізувати результати вивчення досвіду роботи закладів вищої освіти України, зокрема педагогічних університетів, з обдарованими студентами.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Зважаючи на важливість ефективного методичного забезпечення професійної підготовки креативного майбутнього педагога, нами було проведено вивчення досвіду роботи закладів вищої освіти України, зокрема педагогічних університетів, з обдарованими студентами. Дослідженням було охоплено кафедри педагогіки та фахові кафедри Житомирського державного університету імені Івана Франка, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Луганського державного педагогічного університету імені Т. Шевченка, Рівненського державного гуманітарного університету. Всього в опитуванні взяли участь 132 викладачі. Респондентам було запропоновано

розроблений нами опитувальний лист, який охоплював такі групи питань: 1) актуальність проблеми; 2) особливості організації навчання обдарованої молоді у педагогічних університетах; 3) узагальнення форм, методів та засобів цієї роботи; 4) вивчення педагогічних умов, які забезпечують ефективність відповідної діяльності; 5) дослідження перспективності визначеного напрямку роботи; 6) аналіз головних проблем, що виникають у процесі навчання педагогічно обдарованої молоді тощо. Охарактеризуємо основні результати опитування.

Перш за все, нами з'ясувалися *способи виявлення* (діагностування) викладачами обдарованої студентської молоді. Результати засвідчують, що виявлення здібностей та обдарувань студентської молоді здійснюється у кількох напрямках, зокрема виділяються навчальна, позанавчальна, науково-дослідницька діяльність студентів, їх робота під час проходження педагогічної практики, а також спеціально організована інформаційно-аналітична діяльність педагогів. Так, серед основних методів виявлення обдарованих студентів під час *навчального процесу* респондентами виділяються: спостереження за роботою студентів на семінарських, практичних заняттях; залучення їх до традиційних видів роботи в академічній групі; використання технологій проблемного навчання; результативність виконання студентами диференційованих завдань; використання під час занять творчих, нестандартних, варіативних завдань; залучення майбутніх учителів до складання педагогічних задач, кросвордів тощо; виконання студентами індивідуальних завдань; проведення викладачами індивідуальних консультацій і бесід із студентами.

Серед можливостей *позанавчальної роботи* у виявленні обдарованих студентами, більшістю респондентів надається перевага проведенню конкурсів педагогічної майстерності, аукціонів педагогічних ідей, творчих конкурсів, різноманітних студентських олімпіад з предмету та спеціальності; організації діяльності педагогічного театру, студентських консалтингових груп, школи педагогів-організаторів тощо.

Серед способів залучення обдарованих студентів до науково-дослідницької роботи традиційно виділяються залучення майбутніх учителів до роботи студентських наукових гуртків, проблемних груп, науково-методичних лабораторій, педагогічного клубу, наукових конференцій. Практично всі респонденти зазначають на важливості й необхідності залучення студентів до написання рефератів, курсових робіт, підготовки наукових статей з подальшою їх публікацією у наукових виданнях. Окремо виділяються участь у роботі лабораторій педагогічного краєзнавства, відвідування державних архівів, виконання творчих завдань щодо моделювання особливостей авторської школи майбутнього тощо.

Важливого значення в ідентифікації обдарованості майбутніх учителів надається респондентами педагогічній практиці, яка надає виключних можливостей для розкриття і розвитку здібностей і талантів студентів: вивчення передового педагогічного досвіду відомих учителів-майстрів, проведення під їх керівництвом нестандартних уроків, застосування новітніх методів навчання і виховання, організація позанавчальної та виховної роботи, проведення засідань гуртків, клубів, секцій тощо.

Особливе місце у виявленні та ідентифікації здібностей та обдарувань студентів посідає спеціально організована аналітична діяльність викладачів із застосуванням як традиційних педагогічних методів, так і спеціальних психологічних методик, спрямованих на виявлення мотивації, професійної спрямованості студентів, рівня розвитку їх здібностей, креативності, особистісних якостей тощо. У цьому контексті особливого значення набуває володіння викладачем такими методами дослідження як педагогічне спостереження, тестування, анкетування, опитування студентів; аналіз контрольних, самостійних, творчих робіт; визначення рейтингу пріоритетних цінностей у вихованні тощо.

Важливого значення у контексті нашого дослідження набуває вивчення способів *активізації творчої самостійної роботи студентів*. Респондентами надається перевага виконанню індивідуальних і групових завдань творчого характеру (0,91), написанню курсових та дипломних робіт з елементами наукових досліджень (0,88), застосуванню проблемних запитань під час лекційних та практичних занять (0,81). Дещо меншого значення приділяється виконанню лабораторних робіт дослідницького характеру (0,8) та індивідуальних завдань під час педагогічної практики (0,8). Серед додаткових заходів респондентами пропонується визначення рейтингу студентів та стимулювання їх відповідною оцінкою за бальною шкалою під час екзаменів та заліків; залучення до роботи науково-практичних семінарів, конференцій, які проводять кафедри; до участі у проведенні семінарів у загальноосвітніх навчальних закладах міста; аналізу передового та інноваційного педагогічного досвіду; організація роботи студентів під час занять у творчих мікрогрупах; публікація статей, дослідницьких матеріалів у студентських збірниках наукових праць тощо.

Серед важливих напрямів роботи з обдарованою молоддю опитані викладачі вважають за доцільне виокремити поглиблене вивчення фахових дисциплін (0,94), залучення студентів до науково-дослідної роботи (0,94), цілеспрямований розвиток педагогічних здібностей (0,91). Меншого значення надається поглибленому оволодінню професійними вміннями та навичками (0,8), а також набуттю майбутніми вчителями педагогічної майстерності (0,77). Можливо, це пов'язано із тим, що зростання вчителя як майстра, набуття ним необхідних професійних умінь і навичок інтенсивно відбувається вже під час безпосередньої педагогічної діяльності поза межами закладу вищої педагогічної освіти. Ми не погоджуємося із такою позицією деяких наших колег, оскільки, підтримуючи думку академіка І.Зязюна, вважаємо, що не можна очікувати закінчення педагогічного вишу, щоб потім у практичній діяльності стати справжнім творцем і майстром своєї справи. Потрібно саме у студентські роки набувати професіоналізму, розвивати свої творчі здібності. А для цього потрібна щоденна і наполеглива праця. Тому поняття навчання у педагогічному навчальному закладі означає не лише засвоєння знань, а й розвиток творчих здібностей, формування професійних якостей і вмінь, що допоможуть самореалізуватися особистості майбутнього педагога.

Зазначимо, що низкою респондентів було відзначено необхідність розвитку творчих здібностей майбутніх учителів, а також, що є принциповим для нашого дослідження, потребу у розвитку позитивної *мотивації* студентів до професійної діяльності, формування їх *спрямованості* до педагогічної роботи, цілеспрямованості і *наполегливості* в оволодінні професійними знаннями і вміннями.

Одним із провідних напрямів виявлення і розвитку здібностей та обдарувань студентів респондентами виділяється науково-дослідна робота. Серед способів залучення студентів до цього виду професійної діяльності опитувані частіше використовують науково-дослідну роботу студентів, яка є складовою навчального процесу (виконання курсових, бакалаврських, дипломних та магістерських досліджень) (1,0), участь у роботі студентських наукових конференцій (0,9), наукових гуртків, наукових семінарів, проблемних груп при кафедрах, провідних наукових школах (0,88). Менше уваги надається респондентами результативності участі студентів у різноманітних конкурсах різних рівнів та студентських олімпіадах (0,84). Можливо це пов'язано із суб'єктивністю оцінювання робіт та виступів студентів у цих заходах, що може викликати замість натхнення і бажання продовжувати працювати зневіру у своїх силах, розчарування, небажання надалі займатися обраною діяльністю. Практично не залучаються студенти до науково-дослідної роботи кафедри за бюджетною та госпрозрахунковою тематикою (0,4), що пов'язано із обмеженими можливостями у фінансуванні й оплаті праці колективу. На недостатньому рівні здійснюється й робота студентів за міжнародними грантами (0,7), що зумовлено певними труднощами в оформленні заявок, необізнаністю студентів та їх керівників в існуванні таких програм та іншими суб'єктивними причинами.

До інших форм залучення майбутніх учителів до науково-дослідної роботи опитані викладачі називають публікацію результатів студентського дослідження у збірниках; організацію "методичного театру"; створення консалтингових груп, в яких студенти самостійно розробляють інноваційні технологічні прийоми і демонструють їх іншим студентам, а також вчителям-практикам на методичних семінарах, організованих кафедрами.

Респондентам було запропоновано визначитися, які види завдань щодо дослідницької роботи студентів застосовуються ними частіше. На жаль, більшість опитуваних викладачів надають перевагу *інформаційно-ознайомлювальним методам*, коли студенти під керівництвом викладачів або самостійно вивчають досвід педагогічної діяльності, викладений у рекомендованих літературних джерелах (1,0). *Проблемні методи*, виконання яких стимулює студента до самостійного пошуку розв'язання навчальної, теоретичної чи практичної проблеми, застосовуються значно рідше (0,6). Це пов'язано, на нашу думку, із необхідністю додаткової підготовчої роботи викладача і самих студентів, що потребує значних витрат часу та залучення неабияких інтелектуальних можливостей. Можливо, саме це й утримує учасників навчального процесу від активного застосування цієї групи методів.

Важливого значення в організації дослідницької роботи студентів набуває *характер завдань*, які пропонуються викладачами. Частіше студентам пропонуються дослідницькі завдання, які пов'язані з науковою проблематикою кафедри (1,0), що є зрозумілим і об'єктивним, адже керівник здатен здійснювати кваліфіковане керівництво розробкою студентом саме тієї проблеми, в якій він сам є компетентним. Менше застосовуються респондентами інтегровані завдання, які інформаційно й логічно поєднують декілька напрямів з кількох профільних дисциплін кафедри (0,8). Певні утруднення виникають у студентів і викладачів при розробці комплексних завдань, які виконуються студентами з 2-го по 5-ий курс (курсів та дипломні роботи) (0,6). Це пов'язано із певними

труднощами навчального супроводу обдарованих студентів, зокрема педагогічними кафедрами, у той час як фахові кафедри мають більше можливостей у залученні студента до дослідницької роботи вже з перших курсів.

Опитаними викладачами окремо відзначається ефективність застосування *науково-практичних методів* у вивченні як фахових дисциплін, так і предметів педагогічного циклу, зокрема це робота студентів з наукового обґрунтування, проектування і впровадження власних проектів; презентація творчих робіт студентів із подальшим їх публічним захистом (виставка-демонстрація). Окремо виділяються опитуваними викладачами можливості організації й проведення студентами, які мають певний досвід і наукові досягнення в окремих сферах, творчих майстерень, семінарів, шкіл педагогічної майстерності.

Чільне місце в організації роботи з обдарованими студентами посідають питання визначення результативності цього напрямку діяльності. Серед найвагоміших результатів дослідницької роботи студентів респондентами визначаються: підготовка наукових статей, доповідей (0,93); участь у міжнародних програмах обміну студентів (0,85); подання наукових робіт на конкурси, олімпіади (0,76); участь у міжнародних грантах (0,75); розробка наукових проектів (0,72); участь у створенні нових лабораторних робіт (0,55); підготовка експонатів, приладів на виставки (0,48) тощо.

У світовій психолого-педагогічній науці триває дискусія з приводу того, яким чином має здійснюватися робота з обдарованими студентами (учнями). Нами було запропоновано респондентам визначитися, чи варто створювати гомогенні групи для навчання виключно обдарованих студентів, чи можливо вони мають навчатися у гетерогенній групі, однак за індивідуальним планом. Більшість викладачів, які брали участь в опитуванні, зазначають, що найбільш ефективний спосіб організації відповідної роботи – розробка диференційованих завдань для студентів різного рівня підготовки за умов традиційного їх поділу на академічні групи (0,8). У той же час частина респондентів виступає за створення спеціальних груп для навчання обдарованих студентів з відповідною розробкою навчальних програм (0,6). Як можливий варіант припускається й навчання обдарованого студента у своїй академічній групі, однак за індивідуальним планом. Пропонується опитуваними також можливість розробки інваріантних навчальних планів; введення програм за вибором студента; прискорене навчання обдарованих студентів на основі екстернату. Одним із варіантів такого навчання є створення груп за інтересами, які здійснюють дослідження різних напрямів певної проблеми.

Серед *форм, методів та засобів* активізації навчально-пізнавальної діяльності обдарованих студентів найефективнішими опитаними викладачами визнаються інтерактивні методи, частково-пошукові, проблемні, дослідницькі; робота у творчих групах; проектний метод; конкурси, ділові ігри, аукціони ідей; конференції з певної проблеми; творчі завдання різного характеру (написання творів, виконання лабораторних і відео-робіт, проведення занять аналітичного характеру); написання рефератів при вивченні теоретичних курсів; інтерактивне читання лекційного курсу з опорою на базові знання студентів; проведення колоквиумів з теоретичних проблем на основі методу евристичної бесіди; творчі вправи; науковий доказ логічних суджень; оптимальний підбір фактичного матеріалу; самостійне опрацювання матеріалу; практичні роботи.

Важливого значення в організації навчання обдарованих студентів набувають *умови*, за яких сьогодні здійснюється керівництво роботою обдарованих студентів. Результати опитування викладачів засвідчують, що основними передумовами ефективності відповідної роботи є: розуміння керівництвом вищого закладу освіти важливості та необхідності такої роботи; усвідомлення викладачами необхідності підготовки молодих учених; наявність студентів, обдарованих у певній галузі діяльності; власна ініціатива викладачів і студентів; наявність цікавих програм для дослідження; бажання студентів займатися певною проблемою (кількість таких студентів з року в рік зростає); можливості виконання державних замовлень; усвідомлення головних пріоритетів світоглядної культури особистості студента.

Не меншого значення набуває *створення відповідних умов* для розвитку обдарованості студентів. Відповідно до цього, опитаними викладачами зазначається на необхідності підготовки відповідних педагогічних кадрів, спроможних працювати з обдарованими студентами; створенні відповідної матеріальної бази навчального закладу; надання можливості студентам навчатися за індивідуальним графіком; створення творчих груп студентів; організації фінансування дослідницької роботи студентів; матеріального стимулювання як викладачів, так і студентів; розробки диференційованих завдань з кожного предмету; глибокої розробки тематики рефератів; продуманості планів роботи проблемних груп; перспективності запропонованих тем дослідження; існування різних форм заохочення студентів (нагородження почесними грамотами, книгами, преміями тощо); передбачення додаткових годин для роботи з обдарованими студентами; ведення

кожним викладачем "професійного портфеля", у якому мають бути зафіксовані його наукові досягнення, у тому числі і в роботі з обдарованими студентами (за такого підходу легко побачити основні показники його діяльності, досвід і досягнення).

Безумовно, обдаровані студенти, які активно займаються науково-дослідницькою роботою, мають користуватися певними пільгами, зокрема респондентами зазначається, що такі студенти мають заохочуватися оцінкою (за умов бальної системи); стимулюватися морально; залучатися до виступів із теоретичними питаннями під час лекцій на молодших курсах; їм має надаватися право вибору місця проходження педагогічної практики, зокрема вони можуть проходити практику в експериментальних навчальних закладах (школах); вони мають отримувати додатковий час для роботи у бібліотеці, архіві; кафедри можуть рекомендувати їх для навчання у магістратурі, аспірантурі; їм можна пропонувати роботу у складі кафедри.

Обдаровані студенти, на думку опитаних викладачів, повинні мати й відповідні *права*, зокрема навчатися за державні кошти; отримувати різні види заохочень, зокрема підвищену (іменну) стипендію; навчатися за індивідуальним графіком; мати право на вільне відвідування занять; закінчувати навчання екстерном (з випередженням); безкоштовно друкуватися у наукових збірниках; мати можливість продовжувати наукові дослідження, навчаючись в магістратурі, аспірантурі; мати можливість відвідувати центральні наукові бібліотеки; брати участь у наукових конференціях учених України; отримувати переваги при розподілі на роботу; мати право на пільгове працевлаштування; претендувати на місце у трудовому колективі кафедри, на якій працював (за умови наявності вакансій).

Практично всі опитані викладачі вбачають цілеспрямовану роботу з навчання обдарованих студентів *перспективною* з огляду на необхідність піднесення національного характеру освіти; гуманізації освітнього процесу; втілення в життя національної ідеї; наближення національної освіти до європейських стандартів; необхідності підвищення професійного рівня студентів, підготовка кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного розвитку; формування творчих, цілеспрямованих, конкурентноспроможних фахівців, талановитих науковців; забезпечення мобільності наших фахівців в освоєнні новітніх технологій науки та впровадження їх у життя; підвищення мотивації студентів до навчання; створення реальних умов для продуктивної роботи наукового студентського товариства; поповнення штату кафедр молодими науковцями, здатними до наукової роботи. Ця категорія студентів повинна мати право на пільговий вступ до аспірантури. Якщо ж молодий спеціаліст працює у школі, то вищий навчальний заклад має простежити подальший трудовий шлях такого студента (так, у деяких вишах за кожним таким студентом закріплюється викладач-консультант, заводиться досьє, в якому відстежуються досягнення, підтримуються зв'язки).

Серед основних *проблем*, які виникають в організації навчання обдарованих студентів, опитаними викладачами перш за все зазначається на недостатності підтримки такої роботи з боку адміністрації навчального закладу, зокрема матеріальної, а також відсутності відповідних педагогічних кадрів, спроможних працювати з обдарованими студентами.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Отже, на основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що закладами вищої освіти України накопичено значний досвід щодо навчання і виховання обдарованих студентів, який реалізується як у цілеспрямованій роботі кафедр освітнього закладу, так і в діяльності окремих викладачів. На жаль не завжди така робота координується адміністрацією вишу чи спеціально створеним для відповідної функції підрозділу університету.

Традиційно провідним напрямом навчання обдарованих студентів залишається залучення їх викладачами до науково-дослідницької роботи у наукових гуртках та проблемних групах, участі в конкурсах наукових робіт та олімпіадах із спеціальності, а також у студентських наукових конференціях.

Серед стратегій навчання обдарованих студентів частіше використовуються збагачення змісту навчального матеріалу, поглиблене вивчення предмету, диференціація та індивідуалізація навчання. Визнаючи ефективність проблемності у навчанні, більшість викладачів все ж таки частіше застосовують у своїй роботі *інформаційно-ознайомлювальні* методи.

Організація навчання обдарованих студентів передбачає, в основному, підготовку для студентів диференційованих завдань різного рівня за умови традиційного їх поділу на академічні групи. Лише в деяких вишах реалізується навчання обдарованих студентів за індивідуальними програмами та поділ їх на спеціальні групи за рівнем здібностей. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності обдарованих студентів відрізняються різноманітністю і, як правило, мають професійну спрямованість.

На жаль, цілеспрямоване навчання обдарованих студентів у більшості закладів вищої педагогічної освіти здійснюється за власної ініціативи викладачів і студентів, оскільки адміністрацією не приділяється необхідної уваги цьому напряму роботи.

Таким чином, ефективність професійної підготовки педагогічно обдарованих майбутніх учителів під час навчання їх у закладі вищої педагогічної освіти суттєво залежить від організаційних форм та методів навчальної роботи. Робота з обдарованими студентами вимагає належної змістової наповненості занять, зорієнтованої на новизну інформації та різноманітні види пошукової аналітичної, розвивальної, творчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Антонова О.Є. Теоретичні та методичні засади навчання педагогічно обдарованих студентів: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2007. – 472 с.
2. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 349 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Antonova O.Ye. Teoretychni ta metodychni zasady navchannia pedahohichno obdarovanykh studentiv: Monohrafiia. [Theoretical and methodological principles of training of pedagogical gifted students: Monograph] – Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU, 2007. – 472 s.
2. Pedahohichna maisternist': Pidruchnyk [Pedagogical mastery: Textbook] / I.A. Ziaziun, L.V. Kramushchenko, I.F. Kryvonos ta in.; Za red. I.A. Ziaziuna. – 3-tie vyd., dopov. i pererobl. – K.: SPD Bohdanova A.M., 2008. – 349 s.

Антонова Е.Е. Особенности подготовки креативного специалиста: опыт высших учебных заведений Украины

В статье представлены результаты изучения опыта высших учебных заведений Украины, накопленный ими в организации обучения и воспитания одаренных студентов. Сделан вывод, что эффективность профессиональной подготовки креативного специалиста существенно зависит от организационных форм и методов учебной работы и требует надлежащей содержательной наполненности занятий, ориентированной на новизну информации и виды поисковой аналитической, развивающей, творческой деятельности.

Ключевые слова: одаренные студенты; формы, методы, средства, стратегии обучения одаренных студентов.

Antonova O.Ye. Peculiarities of a creative specialist's training: experience of higher educational institutions of Ukraine

The article presents the results of the research of the experience of institutions of higher education of Ukraine, accumulated in accordance to their means, forms and methods of organization of training and education of gifted students.

It is concluded that the effectiveness of the professional training of a creative specialist essentially depends on the organizational forms and methods of educational work and requires the proper content provision of classes, oriented on the novelty of information and various types of analytical search, developmental and creative activities. It is revealed that the leading direction of gifted students' education is to involve them in research work within scientific circles and problem groups, together with the participation in various scientific contests and olympiads (according to their major specialty), as well as in student scientific conferences. Such strategies as enrichment of the content of educational material, in-depth study of the subject, differentiation and individualization of training are usually used as an advanced approach to gifted student's education. The organization of the training of gifted students envisages, in general, the multi-level task provision, as long as the students are divided into average academic groups. Only in some higher educational institutions gifted students are taught by individual programs and divided into special groups by the level of their abilities. Methods of activating educational and cognitive activities of gifted students are diverse and, for the most part, have a professional orientation.

Key words: *gifted students; forms, methods, means, strategies of gifted student's education.*